

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 17 czerwca 2024 r.

Pozycja 150

POSTANOWIENIE

z dnia 27 marca 2024 r.

Sygn. akt Ts 49/20

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Rafał Wojciechowski – przewodniczący

Jarosław Wyrembak – sprawozdawca

Zbigniew Jędrzejewski,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 13 maja 2020 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej J.D.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 12 marca 2020 r. (data nadania) J.D. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru, wystąpił o zbadanie zgodności art. 394² § 1 i § 1¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.) w zakresie, w jakim „przepis ten nie przewiduje możliwości zaskarżenia postanowienia o oddaleniu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, wydanego (po raz pierwszy) przez sąd okręgowy rozpoznający skargę na orzeczenie Krajowej Izby Odwoławczej” z art. 45 ust. 1, art. 176 ust. 1 i art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Postanowieniem z 13 maja 2020 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 18 maja 2020 r.) Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej. Uznał, że skarżący nie określił kwestionowanego przepisu, na podstawie którego ostatecznie orzeczono o jego konstytucyjnych wolnościach lub prawach albo obowiązkach. Stwierdził ponadto, że skarżący nie uzyskał ostatecznego rozstrzygnięcia naruszającego jego prawa określone w *petitum* skargi, bowiem nie wniósł zażalenia na postanowienie o odmowie zwolnienia od kosztów, a zażądał jedynie sporządzenia uzasadnienia postanowienia o odmowie takiego zwolnienia.

3. W zażaleniu z 22 maja 2020 r. (data nadania) skarżący wniósł o nadanie skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Wskazując na uzasadnienie postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z 13 maja 2020 r., skarżący twierdził, że postanowienie to jest niezgodne z art. 31 ust. 3 Konstytucji, który stanowi, że skarga konstytucyjna może być rozpoznana przez Trybunał Konstytucyjny, jeżeli skarżący nie uzyskał ostatecznego rozstrzygnięcia naruszającego jego prawa.

tucyjnego z 27 września 2013 r. (sygn. Ts 299/11, OTK ZU/II/B/2014, poz. 829) oraz pogląd wyrażony w zdaniu odrębnym sędziego TK Andrzeja Wróbla do postanowienia Trybunału z 10 marca 2015 r. (sygn. SK 65/13, OTK ZU nr 3/A/2015, poz. 35) podniósł, że „art. 79 ust. 1 Konstytucji nie wymaga, aby skarżący uzyskał «ostateczne orzeczenie» wydane przez sąd lub organ administracji publicznej, lecz by sąd lub organ «orzekł ostatecznie» o prawach lub wolnościach skarżącego określonych w Konstytucji”. Zdaniem skarżącego, sam fakt, że wydane w jego sprawie postanowienie o odmowie zwolnienia od kosztów zapadło na posiedzeniu niejawnym i nie zostało uzasadnione potwierdza, że nie podlega ono zaskarżeniu. Zauważył, że ani zaskarżona regulacja, ani inne przepisy nie przewidują możliwości zaskarżenia postanowienia o oddaleniu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, wydanego po raz pierwszy przez sąd okręgowy rozpoznający skargę na orzeczenie Krajowej Izby Odwoławczej. W tej sytuacji odmowa przekazania skargi do merytorycznej oceny z powodu niedysponowania postanowieniem o odrzuceniu jego zażalenia jest nadmiernym formalizmem.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

1. Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK), skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w związku z art. 61 ust. 5-8 u.o.t.p.TK). Na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał bada przede wszystkim, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu.

2. Trybunał Konstytucyjny uznaje, że postanowienie o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu jest prawidłowe. Formułując zarzuty przedstawione w zażaleniu skarżący nie zdołał bowiem skutecznie podważyć podstawy odmowy nadania skardze dalszego biegu. Trybunał podziela zawartą w zaskarżonym postanowieniu ocenę, zgodnie z którą naruszenie konstytucyjnych wolności i praw skarżącego powinno mieć charakter bezpośredni. Oznacza to, że warunkiem dopuszczalności skargi jest zakwestionowanie w niej przepisu, który bezpośrednio stanowił podstawę rozstrzygnięcia. Jak wyjaśniono w wyroku pełnego składu Trybunału z 24 października 2007 r. (sygn. SK 7/06, OTK ZU nr 9/A/2007, poz. 108), „skarżący nie może natomiast w drodze skargi kwestionować konstytucyjności aktów normatywnych niestanowiących podstawy dotyczącego go indywidualnego rozstrzygnięcia. Podstawa rozstrzygnięcia obejmuje całokształt przepisów prawa (norm) stosowanych przez organ władzy publicznej w celu wydania aktu stosowania prawa”. Warunkiem tym jest ukształtowanie się ostatecznego orzeczenia na podstawie m.in. kwestionowanej w skardze normy generalno-abstrakcyjnej (zob. wyrok pełnego składu TK z 16 listopada 2011 r., sygn. SK 45/09, OTK ZU nr 9/A/2011, poz. 97).

Powyższy wymóg ma swoje źródło w samej Konstytucji. Zgodnie bowiem z jej art. 79 ust. 1, skargę można wnieść „w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie [...] o wolnościach lub prawach albo o [...] obowiązkach określonych w Konstytucji”. Formalnym dopełnieniem tego wymagania jest art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK, który stanowi, że skarga konstytucyjna zawiera określenie kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach albo obowiązkach skarżącego określonych w Konstytucji, i w stosunku do którego skarżący domaga się stwierdzenia niezgodności z Konstytucją. Mając

to na uwadze należy stwierdzić, iż sformułowany w zażaleniu zarzut nadmiernego formalizmu Trybunału jest bezzasadny.

Z akt rozpatrywanej sprawy nie wynika, by którakolwiek z przesłanek określonych w zaskarżonym art. 394² § 1 i 1¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.) stała się podstawą orzeczenia. Skarżący nie uprawdopodobnił, by zaskarżony przepis stanowił podstawę wydania – wskazanego jako orzeczenie ostateczne – postanowienia z 2 stycznia 2020 r. (sygn. akt [...]) Sądu Okręgowego w W., odmawiającego sporządzenia i doręczenia uzasadnienia postanowienia z 4 grudnia 2019 r. (sygn. jw.) o oddaleniu wniosku skarżącego o zwolnienie od kosztów sądowych. Nie wskazał przy tym innego orzeczenia wydanego na podstawie regulacji, z którą łączy zarzut naruszenia powołanych w skardze praw i wolności konstytucyjnych, dotyczący nieprzyznania mu przez ustawodawcę środka zaskarżenia na postanowienie o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych, wydane przez sąd rozpatrujący skargę na orzeczenie Krajowej Izby Odwoławczej.

Trybunał Konstytucyjny w zakwestionowanym postanowieniu zasadnie zatem stwierdził, że badana skarga nie spełnia wymogu określenia kwestionowanego przepisu, na podstawie którego ostatecznie orzeczono o konstytucyjnych wolnościach lub prawach albo obowiązkach skarżącego.